

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы  
Олы Солтан авыл җирлеге Советы

**КАРАР №**

Олы Солтан авылы

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе  
муниципаль районы Олы Солтан авыл  
җирлегенең шәһәр төзелеше  
проектлаштыруның җирленормативларын  
раслау турында

Жирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенең җыелма исәп-хисап күрсәткечләрен һәм мондый объектларның җирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территорияль дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү максатларында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 8 маддәсендәге 1 өлешенең 2 пункты һәм 29.4 маддәсе, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы “ Олы Солтан авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл җирлеге Советының 2017 елның 7 ноябрәндәге “Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы “ Олы Солтан авыл җирлеге” муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативларын әзерләү, раслау һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе турындагы Нигезләмәне раслау хақында” 16 номерлы карары нигезендә, шулай ук Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл җирлегенең җирле үзидарә органнарына җирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләргә хәл итү буенча Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы җирле үзидарә органнары вәкаләтләренең бер өлешен тапшыру турында 2016 елның 15 декабрәндәге Килешүне исәпкә алып, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл җирлеге Советы **КАРАР БИРӘ:**

1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның кушымта итеп бирелә торган җирленормативларын расларга.

2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка игълан) көненнән үз көченә керә.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл җирлегенең Татарстан Республикасы, Балык Бистәсе районы, Олы Солтан авылы, Р. Шәрәфеев урамы, 12 нче йорт, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында һәм <http://pravo.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге “Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталы”нда урнаштырырга.

4. Карарның үтәлешенә контрольлек итүне үземнең җаваплылыкта калдырам.

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы  
Олы Солтан авыл җирлеге башлыгы **Р.Р.Сөнгатуллин**

Татарстан Республикасы  
Балык Бистәсе муниципаль  
районы Юлсубино авыл  
жирлеге Советының  
2018 елның 11 гыйнварындагы  
3 номерлы карары  
белән расланды

**Татарстан Республикасы  
Балык Бистәсе муниципаль районы  
Олы Солтан авыл жирлеге шәһәр төзелеше проектлаштыруның  
жирле нормативлары**

2017 ел

## ЭЧТӨЛӨК

|   |    |
|---|----|
| 1.ГОМУМИ НИГЕЗЛЭМЭЛЭР.....  | 4  |
| 2.ИСЭП-ХИСАП КҮРСЭТКЕЧЛӨРӨН КУЛЛАНУ КАГЫЙДЭЛӨРЕ ҺӘМ ӨЛКӨСЕ.....   | 5  |
| 3. Олы Солтан АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНӘ КЫСКАЧА СЫЙФАТЛАМА.....  | 6  |
| 4.ТӨП ӨЛӨШ.....   | 7  |
| 4.1. Авыл жирлеге халкын электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, субүлү объектлары белән минималь тәэмин ителеш дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре .....  | 9  |
| 4.2. Торак пунктлар чикләрендә автомобиль юллары һәм жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларына, авыл жирлеге халкына караган транспорт объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре .....    | 9  |
| 4.3. Авыл жирлеге халкының социаль яклауга мохтаж гражданның хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеш объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал рөхсәт ителә торган территория дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре..... | 11 |
| 4.4. Авыл жирлеге халкының мәдәният, гаммәви ял итү, буш вакытны уздыру өчен булган объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре.....   | 11 |
| 4.5. Авыл жирлеге халкының физик культура һәм гаммәви спорт объектлары белән тәэмин ителешенен мөмкин булган минималь дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре.   | 12 |
| 4.6. Авыл жирлеге халкының мәгълүматлаштыру һәм элемент объектлары белән минималь тәэмин ителеш дәрәжәсенен исәп күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре .....  | 13 |
| 4.7. Авыл жирлеге халкының көнкүреш калдыкларын жыю һәм алып китү объектлары белән минималь тәэмин ителешенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре .....  | 13 |
| 4.8. Авыл жирлеген төзекләндерү һәм яшелләндерү объектлары белән ителешенен мөмкин булган минималь дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре.....  | 14 |
| 4.9. Авыл жирлеге халкының ритуаль хезмәт күрсәтүләре объектлары белән тәэмин ителешенен минималь мөмкин булган дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре.   | 14 |
| 4.10. Авыл жирлеге халкын социаль тәэмин итү һәм социаль яклау объектлары белән тәэмин ителешенен мөмкин булган минималь дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максимал мөмкин булган территориаль дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре.  | 15 |
| 5.АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӨГЕ ОБЪЕКТЛАРГА БУЛГАННОРМАТИВ ИХТЯЖЫН БИЛГЕЛӘҮГӘ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУГА ТӘКЪДИМНӨР .....   | 16 |
| 4.11. Авыл жирлеге халкының электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, субүлү объектларына норматив ихтыяжын билгеләүгә, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр..   | 16 |
| 4.12. Авыл жирлеге халкының торак пунктлар чикләрендә урнашкан транспорт объектларына норматив ихтыяжын билгеләүгә, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр.....  | 19 |
| 4.13. Торак төзелеш объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр .....   | 20 |
| 4.14. Авыл жирлеге халкының мәдәният, гаммәви ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм гаммәви спорт объектларына норматив ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр.....  | 21 |
| 4.15. Мәгълүматлаштыру һәм элемент объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр .....  | 21 |
| 4.16. Авыл жирлеге халкының көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару объектларына норматив ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр .....  | 22 |
| 4.17. Авыл жирлеге халкының төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларына норматив ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр.....  | 23 |

|  |    |
|--|----|
| 4.18. Зиратларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр.....            | 24 |
| 6.ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘУ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР..... | 26 |

## **1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР**

1.1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл жирлегенең жирле шәһәр төзелеше проектлау нормативлары (алга таба-нормативлар) Россия законнары нигезендә эшләнгән. һәм Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының норматив-хокукый актлары белән бергә Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының жирле үзидарә органнарына хокукый ярдәм күрсәтелде.

1.2. Әлеге нормативлар белән жайга салынмаган мәсьәләләр «техник жайга салу турында» 27.12.2002 елдагы 184-ФЗ номерлы федераль закон таләпләре нигезендә Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив - техник документлар белән жайга салына.

1.3. Әлеге нормативлар, оештыру - хокукый формасына бәйсез рәвештә, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Олы Солтан авыл жирлеге территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы шәһәр төзелеше эшчәнлегенең барлык субъектлары өчен мәжбүри.

1.4. Шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларын раслау, аларга үзгәрешләр кертү федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Балык Бистәсе муниципаль районының Олы Солтан авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.5. Әлеге нормативлар авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләренең жыйелмасын билгели.

1.6. Авыл жирлеге халкының мөмкин кадәр минималь дәрәжәдә тәмин ителеше буенча исәп-хисап күрсәткечләре һәм авыл жирлеге халкы өчен мондый объектлардан файдалану мөмкин булган максималь дәрәжәдә исәпләнгән күрсәткечләр билгеләнә торган жирлек әһәмиятендәге объектларга түбәндәге өлкәләргә караган объектлар керә:

Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу;

торак пунктлар чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, жирле әһәмияттәге транспорт объектлары;

социаль яклауга мохтаж гражданның хокукларын тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеше;

мәдәният, массакуләм ял, ял; мәгълүматлаштыру һәм элементә;

физик культура һәм массакуләм спорт; көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару;

төзекләндерү һәм яшелләндерү; ритуаль хезмәтләр күрсәтү;

социаль яклау һәм социаль яклау.

1.7. Нормативлар түбәндәге өлешләрне үз эченә ала:

төп өлеше (авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлар белән тәмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре; авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсендәге исәп-хисап күрсәткечләре);

нормативларның төп өлешендәге исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар;

нормативларның төп өлешендәге исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе;

авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектларда норматив ихтыяжын билгеләүгә, әлеге объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр;

авыл жирлегенең кыскача характеристикасы.

## **2. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМӨЛКӘСЕ**

2.1. Әлеге нормативлар белән билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре Олы Солтан авыл жирлегенең территориаль планлаштыру документларын эзерләгәндә, килештергәндә, раслаганда һәм тормышка ашырганда, Олы Солтан авыл жирлеге территорияләренә карата эшләнелә торган территорияне планлаштыру буенча документларны эзерләгәндә кулланыла.

2.2. Шәһәр төзелеше проектлау нормативлары дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары, шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнарның үтәлешен контрольдә тоту һәм күзәтү органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла.

2.3. Жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары исемлегенә, авыл жирлегендә халыкның мөмкин булган минималь дәрәжәдә тәмин ителеше буенча исәп-хисап күрсәткечләре һәм әлеге нормативларның төп өлешендә китерелгән авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның мөмкин булган максималь дәрәжәдә булган исәп-хисап күрсәткечләре мәжбүри үтәлгә тиеш.

2.4. Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелгән документларны юкка чыгарылганнарга алмашка кертелә торган нормаларга таянып эш итәргә кирәк.

### 3. ОЛЫ СОЛТАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

3.1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл жирлеге территориясенә кыскача характеристикасы, шулай ук халыкның саны, тыгызлыгы һәм социаль-демографик составы турында мәгълүматлар, жирлекнең башка үзенчәлекләре :

Олы Солтан авыл жирлеге " Балык Бистәсе муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында «2005 елның 31 гыйнварындагы 26-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә оештырыла.

Олы Солтан авыл жирлеге Балык Бистәсе муниципаль районының көнбатыш өлешендә урнашкан.

Олы Солтан авыл жирлеге төньякта Питрәч районы, көнчыгышта-Балыклы Чүкәй авыл жирлеге, көнбатышта – Югарыул авыл жирлеге, көньякта-Корноухово авыл жирлеге белән чиктәш.

Олы Солтан авыл жирлегенә мәйданы-167,4 га.

#### *Балык Бистәсе муниципаль районының Олы Солтан авыл жирлегенә перспектив халык саны (кеше)*

| Территориянең атамасы   | 2017       | 2020       | 2030       |
|-------------------------|------------|------------|------------|
| Олы Солтан авыл жирлеге | <b>298</b> | <b>256</b> | <b>172</b> |
| Олы Солтан авылы        | 258        | 223        | 156        |
| Гобәй                   | 24         | 19         | 10         |
| Яңа Солтан              | 16         | 14         | 6          |

#### 3.2 торак төзелеше

Муниципаль районда авария хәлендәге торакны бетерү программасы расланды, гражданның ипотека кредиты темпларын жыя.

Муниципаль районның үсеш перспективасы гамәлдәге уникаль производстволар һәм туризм, торак төзелеше, юллар төзелеше, торак-коммуналь өлкәдә базар мөнәсәбәтләрен булдыру белән бәйле.

Олы Солтан авыл жирлеге бинасында шәхси йортлар бар. Торак фондының гомуми мәйданы 01.01.2017 елга 7,7 мең кв. м тәшкил итә.

Халыкның торак белән тәмин ителеше 25,84 кв. м. тәшкил итә.

#### 3.3 социаль өлкә

Социаль өлкә объектлары шулай ук коммуналь хезмәтләргә кулланучылар булып тора.

#### 3.4 мәдәният объектлары.

Олы Солтан авыл жирлегендә мәдәният объектлары: мәдәният йорты һәм китапханә.

### 4. ТӨП ӨЛӨШ

4.1. Авыл жирлеге халкын электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү объектлары белән тәмин итүнең минималь рәхсәт ителгән дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре, авыл жирлеге халкы өчен территориаль мөмкин булган максималь дәрәжәдә исәпләнгән күрсәткечләр

4.1.1. Торак пунктлар төзелешенә инженерлык жиһазлары системаларын территориаль планлаштыру документлары һәм су белән тәмин итү, канализация, электр-, жылылык һәм газ белән тәмин итү схемалары нигезендә проектларга кирәк.

Өлеге тармак схемаларында технологиянең, куәтнең, инженерлык чөлтәрләренә күләмнәренә принципияль мәсьәләләре хәл ителергә тиеш, схеманы гамәлгә ашыруның чиратлылыгы буенча киңәшләр бирелде.

4.1.2. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләре 2 нче таблицада китерелгән.

2 нче таблица

| № п/п | Объектның атамасы   | Минималь халыкны тәэмин итүнең рөхсәт ителгән дәрәжәсе  | Максималь территориаль дәрәжә халык өчен мөмкинлекләр |
|-------|---|---|---|
| 1     | Электр белән тәэмин итү системасы объектлары: электр трансформатор подстанцияләре, бүлү пунктлары, төрле электр челтәрләре  | Көчәнеш торак һәм жәмәгать биналарының 100 процент электр белән тәэмин ителеше; торак урамнарның 100 процент яктыртылуы   | куелмый   |
| 2     | Жылылык белән тәэмин итү системасы объектлары, шул исәптән: үзәкләштерелгән объектлар: котельныйлар, жылылык  | Электр станцияләре, жылылык челтәрләре; торак һәм жәмәгать биналарының 100 процент жылылык энергиясе белән тәэмин ителеше | куелмый   |
| 3     | Үзәкләштерелгән газ белән тәэмин итү системасы объектлары: газ бүлү һәм газ тутыру станцияләре һәм пунктлар, газ көйләү пунктлары;  | газ бүлү челтәрләре торак биналарның газ белән тәэмин ителеше 100 процент   | куелмый   |
| 4     | Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы объектлары: су белән тәэмин итү чыганаклары, су алу корылмалары,  | су саклау контейнерлары, суүткәргечләр торак һәм жәмәгать биналарының 100 процент су белән тәэмин ителеше                 | куелмый   |
| 5     | Ташландык суларны агызу системасы объектлары * , шул исәптән: үзәкләштерелгән: чистарту корылмалары, канализация насослары станцияләр, канализация торбалары; үзәкләштерелмәгән: локаль чистарту корылмалары, дренаж станцияләре, канализация торбалары | Торак һәм жәмәгать биналарының 100 процент тәэмин ителеше   | куелмый   |

\* исәп-хисап күрсәткечләре яңгыр сулары канализациясенә кагылмый

**4.2 Торак пунктлар чикләрендә автомобиль юллары һәм жирлекнең, авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге объектларына караган транспорт объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләре.**

4.2.1. Автомобиль транспорты барлык биналарга һәм корылмаларга да барып житәрлек (үтәрлек) булырга тиеш.

4.2.2. Авыл жирлеге халкы өчен жәмәгать пассажир транспорты тукталыш пунктларының территорияль яктан файдалану мөмкинлегенәң максималь дәрәжәдә мөмкин булган күрсәткечен 3 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Авыл жирлеге халкының әлеге объектлар белән тәмин ителешенәң мөмкин булган минималь дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнми.

Таблица 3

| № п/п | Объектның аталышы                                      | Халык өчен территорияль мөмкинлекләренәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе (метрлар) |
|-------|--|---|
| 1     | Тукталыш пунктлары, тулаем алганда, торак пункт буенча | 500   |

**4.3. Авыл жирлеге халкының социаль яклауга мохтаж гражданның хокукларын тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеш объектлары белән тәмин ителешенәң минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре**

4.3.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Таблица 4

| № п/п | Объектның аталышы   | Халыкның тәмин ителешенәң минималь мөмкин булган дәрәжәсе (кв. м/кеше) 2017 ел | Халыкның тәмин ителешенәң минималь мөмкин булган дәрәжәсе (кв. м/кеше) 2025 ел | Халык өчен территорияль мөмкинлекләренәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе |
|-------|---|--|--|---|
| 1     | Халык өчен территорияль мөмкинлекләренәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе | 23,29  | 26,1   | билгеләнми  |

Искәрмә.

Киләчәккә исәпләнгән күрсәткечләр 2025, 2035 елларда ирешелгән торак урыннарның гомуми мәйданы белән тәмин ителешенәң фактагы минималь дәрәжәсенәң исәпкә алып төзәтелә.

**4.4. Авыл жирлеге халкының мәдәният, гаммәви ял итү, буш вакытын уздыру объектлары белән минималь тәмин ителеш дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре**

4.4.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 5

| № п/п | Объектның аталышы  | Халыкның тәмин ителешенәң минималь мөмкин булган дәрәжәсе | Халык өчен территорияль мөмкинлекләренәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе |
|-------|--|---|---|
| 1     | Халык саны түбәндәгечә булган торак пунктлар өчен клуб учреждениеләре:<br>0,2 – 1 мең кеше<br><br>1 – 3 мең кеше | 300 урын<br><br>300 – 230 урын                            | билгеләнми  |



|   |  |  |            |
|---|--|--|------------|
| 2 | Халык саны түбәндәгечә булган авыл торак пунктлары өчен авыл китапханәсе: 1 – 3 мең кеше | 6 - 7,5 мең саклау берәмлеге;<br>1000 кешегә 5 - 6 урын. | билгеләнми |
|---|--|--|------------|

Искәрмә.

1. Азрак исәп-хисап күрсәткечен зур торак пунктлар өчен кабул итәргә кирәк.
2. Халык саны 1,5 меңнән артык булган авыл торак пунктлары (район үзәкләре һәм ярдәмче үзәкләр) өчен объектларның санын, составын һәм сыйдырышлылыгын билгеләгәндә, 30 минутлык жәяүлеләр йөри алырлык зонада урнашкан башка торак пунктлардан килгән халыкны өстәмә рәвештә исәпкә алырга кирәк.
3. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 26.01.2009 ел 42 номерлы карары нигезендә, 2019 елга кадәр клуб учреждениеләре һәм китапханә хезмәтләре белән тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсе гамәлдәге тәмин ителеш дәрәжәсендә кабул ителә.

**4.5. Авыл жирлеге халкының физик культура һәм массакүләм спорт объектлары белән тәмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре**

4.5.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 6 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 6

| № п/п | Объектның аталышы      | Халыкның тәмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәжәсе | Халык өчен территориаль мөмкинлекләренң максималь мөмкин булган дәрәжәсе |
|-------|------------------------|---|--|
| 1     | Спорт заллары          | 1000 кешегә 350 кв.м                                      | билгеләнми   |
| 2     | Яссы спорт корылмалары | 1000 кешегә 1950 кв.м.                                    | билгеләнми   |

**4.6 Авыл жирлеге халкын мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре**

4.6.1. Авыл жирлеге халкын мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 7 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 7

| № п/п | Объектның аталышы        | Үлчәү берәмлеге          | Халыкның тәмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәжәсе |
|-------|--------------------------|--------------------------|---|
| 1     | Почта элемтәсе бүлекчәсе | Авыл жирлегенә объектлар | 1   |

4.6.2. Авыл жирлеге халкы өчен мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларының территориаль яктан мөмкин булган дәрәжәдә исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнми.

4.6.3.

**4.7. Авыл жирлеге халкының көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару объектлары белән тәмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре**

4.7.1. Көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару объектлары исемлеге, мондый объектларның урнашу урыны Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Олы Солтан авыл жирлеге территориясен санитар чистартуның Генераль схемасы нигезендә кабул ителә.

4.7.2. Авыл жирлеге халкы өчен каты көнүрөш калдыкларын жыю өчен контейнер майданчыкларының территория ягыннан мөмкин кадәр фйдалана алырлык дәрәжәдә үтәлу дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечен 100 метр (яшәу урыннарыннан, балалар һәм дөвалау-профилактика учреждениеләрәннән, спорт майданчыкларыннан, ял итү урыннарыннан ераклык) күләмәндә кабул итәргә кирәк.

**4.8 Авыл жирлеге халкын төзекләндерү һәм яшелләндерү объектлары белән тәмин ителешенә минималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре**

4.8.1. Авыл жирлеге халкының гомуми фйдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәмин ителешенә минималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен 8 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Таблица 8

| № п/п | Объектның аталышы   | Халыкның тәмин ителешенә минималь мөмкин булган дәрәжәсе (кв. метр/кеше) | Халык өчен территориаль мөмкинлекләренә максималь мөмкин булган дәрәжәсе (кв.м/кеше) |
|-------|---|--|--|
| 1     | Авыл торак пунктларында гомуми фйдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр | 12   | билгеләнми   |

Искәрмә.

Урманнар чолганышында, эре елгаларның һәм сулыкларның яр бие зоналарында урнашкан торак пунктлар өчен гомуми фйдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең майданын киметергә мөмкин, ләкин 20 %тан да артмаслык итеп.

**4.9 Авыл жирлеге халкының ритуаль хезмәтләре күрсәтү объектлары белән тәмин ителешенә минималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре**

4.9.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 9 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 9

| № п/п | Объектның аталышы              | Халыкның тәмин ителешенә минималь мөмкин булган дәрәжәсе (га/1 мең кеше) | Халык өчен территориаль мөмкинлекләренә максималь мөмкин булган дәрәжәсе |
|-------|--------------------------------|--|--|
| 1     | Традицион күмү (жирләү) зираты | 0,24   | билгеләнми   |

**4.10.Авыл жирлегенә социаль тәминат һәм халыкны социаль яклау объектлары белән тәмин ителешенә минималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның жирлек халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре**

4.10.1. Инвалидларның шәхси автотранспортын даими саклау урыннары белән тәмин ителеш дәрәжәсе жинел автомобильләргә даими саклау урыннарының гомуми саныннан 10% ка (эмма 1 урыннан да ким түгел) тигез булырга тиеш, шул исәптән кресло-коляскада инвалидлар автотранспорты өчен махсулаштырылган урыннарның 5 % ы. Учреждениеләр һәм хезмәт күрсәтү предприятиеләре янында жинел автомобильләргә кыска вакытлы саклау өчен ачык майданчыкларда инвалидларның шәхси

автотранспортын вакытлыча саклау урыннары белән халыкның тәэмин ителеш дәрәжәсен жиңел автомобильләрне вакытлыча саклау урыннарының гомуми санының 10 % ына (эмма1 урыннан да ким түгел) тигез итеп кабул итәргә кирәк.

## 5. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАРГА БУЛГАН ИХТЫЯЖЫН БИЛГЕЛӘУ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

5.1. Авыл жирлеге халкының электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, субүлү объектларына норматив ихтыяжын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.1.1. Электр белән тәэмин итү системаларын проектлаштыруны уртак предприятие таләпләре нигезендә билгеләнә торган электр чыганаclarына электр йөкләнеше күрсәткечләре "Торак һәм ижтимагый биналарның электр жайланмаларын проектлаштыру һәм монтажлау" СП 31-110-2003 таләпләре (6 бүлек), "ФСК ЕЭС" ААЖнең 2006 елның 2 июнендәге техник сәясәт турындагы Нигезләмә (2 бүлек) нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Алдан исәп-хисаплар ясау өчен торак пунктлар территорияләренең чагыштырма исәп- хисап йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләрен 10 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Таблица 10

| Халык саны (мең кеше) | Тулаем пункт табигый плитәләр торак (кВт/кеше) | торак буенча табигый газда куелган пункт | Табиғый газда плитәләр куелган (кВт/кеше) үзәк | Табиғый газда плитәләр куелган торак пункт (кВт/кеше) микрорайоннар/кварталлар |
|-----------------------|--|--|--|--|
| 3 тән ким             | 0,41   |  | 0,51   | 0,39   |

Искәрмә.

1 Торак пункт үзәге төшенчәсе дигәндә төрле административ, мәдәни, белем бирү учреждениеләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләре тупланган территорияне аңларга кирәк.

2. Таблицада вак сәнәгать предприятиеләреннән йөкләнеш исәпкә алынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк:

табиғый газда плитәләр куелган торак пунктлар өчен: 1,2-1,6.

Торак пункт үзәге территориясенә карата зур кыйммәтләр кабул итәргә кирәк.

Электр энергиясен бүлү системасы көчәнешен сайлау перспективалы электр йөкләнешләренең үсешен анализлауны исәпкә алып, Татарстан Республикасы бүлүче электр челтәре комплексы челтәрләрен перспективалы үстерү схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Торак пунктларның электр челтәрләренең көчәнеше аларны үстерүнең хисап срогы һәм энергия системасында көчәнеш системасы чикләрендә концепциясен исәпкә алып билгеләнә: 35 – 110 – 220 – 500кВ яки 35 – 110 – 330 – 750 кВ.

Электр белән тәэмин итү системасының көчәнеше энергия трансформациясенә иң аз баскычларын исәпкә алып сайланырга тиеш. Якын араларда 35 - 110/10 кВ көчәнешләр системасы аеруча максатка ярашлы.

Торак пунктлар территорияләрендә трансформатор подстанцияләрен һәм бүлү жайланмаларын проектлаштыруны "ФСК ЕЭС" ААЖнең 2006 елның 2 июнендәге техник сәясәте турындагы Нигезләмәсенә электр жайланмаларын урнаштыру кагыйдәләре таләпләре һәм 2 бүлеге нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Трансформатор подстанцияләрен, бүлү жайланмаларын һәм электр үткәргечләренә һава линияләрен торак төзелеше территориясендә урнашкан кабельгә күчерү пунктларының типта проектлаштырырга тәкъдим ителә.

5.1.2. Яңа жылылык белән тәэмин итү системаларын проектлаштыру һәм төзү, гамәлдәге жылылык белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү һәм үстерү авыл жирлеген жылылык белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Жылылык белән тәэмин итү системаларын проектлаштыруны жылылык белән тәэмин итүнең ышанычлылыгы буенча кулланучылар категорияләрен исәпкә алып, “Жылылыкчелтәрләре” СНИП 41-02-2003 (5 бүлек), ГОСТ Р 54964-2012 “Тәңгәллекне бәяләү” исәп- хисаплы жылылык йөкләнешләре күрсәткечләре нигезендә башкарырга кирәк, “Күчемсез милек объектларына экологик таләпләр”(А кушымтасы).

Торак пунктлар территорияләрендә жылылык белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән чыганаclarын коммуналь-склад һәм житештерү зоналарына, жылылык йөкләнешләре үзәкләренә урнаштырырга тәкъдим ителә.

Жылылык белән тәэмин итү чыганаclarын, жылылык пунктларын урнаштыру акустик исәпләүләр белән нигезләнгән булырга тиеш.

Жылылык челтәрләрен сузу трассалары һәм ысуллары СНИП 41-02-2003 “Жылылык челтәрләре” таләпләре нигезендә (9 бүлек) каралган, СП 42.13330.2011 СНИП актуаль редакциясе 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (12 бүлек).

5.1.3. Газ белән тәэмин итүнең гамәлдәге системаларын проектлаштыру һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерүне ПБ 12-529-03 “Газ бүлү һәм газ куллану системаларының куркынычсызлыгы кагыйдәләре”нә, СНИП 42-01-2002 ”Газ бүлү системалары” таләпләренә туры китереп Татарстан республикасын газлаштыру һәм газ белән тәэмин итүнең генераль схемасы нигезендә, торак-коммуналь хужалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру буенча республика программалары нигезендә башкарырга кирәк.

Авыл торак пунктлары өчен газ куллануның бер кешегә елына 220 куб. м күләмендә эреләндерелгән (берләштерелгән) күрсәткечен кабул итәргә кирәк.

Газ бүлү һәм газ тутыру станцияләре торак пунктлардан читтә урнаштырылырга тиеш. Газ тутыру пунктларын торак пунктның торак төзелеше территориясеннән читтә, арткы якта урнаштырырга кирәк.

Газ бүлү челтәрендә газ басымын киметү һәм жайга салу өчен газны көйләү (блоклы яки шкафлы) пунктларын проектларга кирәк.

Газорегуляторный пункт следует размещать в центре района его действия, максимально близко к центру нагрузки района. Газ көйләү пункттын газ хәрәкәте өлкәсе үзәгендә урнаштырырга кирәк, ул йөкләнеш үзәгенә мөмкин кадәр якин булсын.

Торак пунктларда аерым торучы газны жайга салучы (көйләү) пунктларны биналар һәм корылмаларга кадәр билгеле бер ераклыкта урнаштырырга кирәк:

газ көйләү пункттына кәргәндә газ басымы 0,6 МПа булганда – 10 метрга кадәр; газ көйләү пункттына кәргәндә газ басымы 0,6 – 1,2 МПа булганда – 15 метр.

5.1.4. Торак пунктларны су белән тәэмин итү системаларын проектлаштыру, шул исәптән су белән тәэмин итү чыганаclarын сайлау, су алу корылмаларын урнаштыруны түбәндәгеләр таләпләренә туры китереп башкарырга кирәк: СП 30.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.04.01-85\*” Биналарның эчке суүткәргечләре һәм канализациясе”, СП 31.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.04.02-84\* “Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”, СП 42.13330.2011

Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (12 бүлек), СанПиН 2.1.4.1074-01 “Эчәргә яраклы су. Эчә торган су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфатка контроль. Кайнар су белән тәэмин итү системаларының иминлеген тәэмин итүгә гигиена таләпләре”, СанПиН 2.1.4.1175-02 “Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү сыйфатына карата гигиена таләпләре. Чыганаclarны санитар саклау», ГОСТ 2761-84\* “Үзәкләштерелгән көнкүреш-эчә торган су белән тәэмин итү чыганаclarы. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлау кагыйдәләре”, СанПиН 2.1.4.1110-02 “Су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы суүткәргечләр чыганаclarын санитар саклау зоналары”.

Халыкның көнкүреш-эчә торган ихтыяжлары өчен тәүлеккә уртача (бер елга) су куллануның эреләндерелгән (берләштерелгән) чагыштырма күрсәткечен бер кешегә тәүлегенә 200 литр күләмдә кабул итәргә кирәк (эчке суүткәргеч һәм канализация белән жиһазландырылган, ванна һәм жирле су жылыткычлары булган биналар өчен).

Су жыю корылмаларының типларын һәм урнашу схемасын сайлауны территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитария шартларыннан чыгып башкарырга кирәк.

Су үткәрү челтәрләрен божра ршвешендш проектлаштырырга кирәк. Суүткәргечләрнең тупик (нәрсәгәдер килеп терәлә торган) линияләрен куллану рөхсәт ителә:

авария вакытында су белән тәэмин итүдә өзеклек булган очракта житештерү ихтыяжларына су бирү өчен;

торбаларның диаметры 100 мм дан артмаганда көнкүреш-эчү ихтыяжларына су бирү өчен; линия озынлыгы 200 метрдан да артык булмаганда янғын сүндерүгә тотылучы су чыгымына бәйсез рәвештә янғынга каршы яисә хужалык-янғынга каршы ихтыяжларга су бирү өчен;

Бина һәм корылмаларның эчке суүткәргеч челтәрләре белән тышкы су челтәрләрен божралау рөхсәт ителми.

5.1.5. Торак пунктларның канализация системаларын проектлаштыруны түбәндәге документлар таләпләренә туры китереп башкарырга кирәк: СП 30.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.01-85\* “Биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе”, СП 32.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.03-85\* “Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”, СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (12 бүлек).

Көнкүреш юынтык суларының уртача чагыштырма тәүлеклек субүлү исәп-хисабы территориягә һәм яшел үсентеләргә су сибүне исәпкә алмыйча уртача чагыштырма тәүлеклек су куллануга тигез күләмдә кабул ителә.

Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә авыл торак пунктлары өчен чагыштырма тәүлеклек уртача (бер елга) су бүлүне кеше башына 150л/тәүл. итеп кабул итү рөхсәт ителә.

Агып төшүче (юынтык) суларны чистарту корылмалары майданчыкларын елның жылы чорында өстенлек итүче жилнең юнәлешен торак пунктның торак төзелешеннән киреякка исүне исәпкә алып су агымы буенча түбәнгәрәк урнаштырырга кирәк.

## **5.2. Авыл жирлеге халкының торак пунктлар чикләрендә урнашкан транспорт объектларына, әлеге объектларны урнаштыру буенча норматив ихтыяжын билгеләү буенча тәкъдимнәр**

5.2.1. Торак пунктлар территориясендә урамнар һәм юллар челтәренә үткәрүчәнлек мөмкинлеге автомобильләшү дәрәжәсеннән чыгып билгеләнә.

Авыл торак пунктлары өчен 2025 елга кадәр исәпләнгән срокка автомобильләшү дәрәжәсен 1000 кешегә 440 автомобиль туры килә кабул итәргә кирәк.

5.2.2. Урта, зур һәм эре авыл торак пунктларында төзелгән территорияләр чикләрендә магистраль урамнарда һәм юлларда жайга салына торган хәрәкәттә 200 - 300 метр интервал белән бер дәрәжәдә жәяүле кичүләрне күздә тотарга кирәк.

5.2.3. Жәмәгать транспортының тукталыш пунктлары арасындагы ераклыкны 400 - 600 метрга тигез итеп кабул итәргә тәкъдим ителә, урта, зур һәм эре авыл торак пунктларының ижтимагый үзәге чикләрендә - 300 метр.

5.2.4. Торак пунктлар чикләрендә автомобиль юлларын һәм жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларына караган транспорт объектларын проектлаштыруны СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (11 бүлек, кушымталар И, К, Л) таләпләренә туры китереп гамәлгә ашырырга кирәк.

### 5.3. Торак төзелеше объектларын урнаштыруга тәкъдимнәр

5.3.1. Торак төзелеше һәм торак төзелеше төрләре күләмнәренә исәп-хисап күрсәткечләре гамәлдәге һәм фаразланыла торган социаль-демографик өзгәртүгә һәм халыкның керем дәрәжәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш.

5.3.2. Торак төзелеше характеры нигезендә 11 нче таблицада китерелгән төзелеш типлары аерылып тора.

Таблица 11

| № п/п | Торак төзелеше тибы         | Төзелешнең сыйфатламасы   |
|-------|-----------------------------|---|
| 1     | Азкатлы торак төзелеше      | 3 катка кадәр биеклектәге индивидуаль утар төзелеше;<br>3 катка кадәр биеклектәге блокланган торак йортлар төзелеше;<br>4 катка кадәр биеклектәге күпфатирлы торак йортлар төзелеше |
| 2     | Уртача катлы торак төзелеше | 5-8 катлы күпфатирлы торак йортлар төзелеше   |
| 3     | Күпкатлы торак төзелеше     | 9 катлы һәм аннан күбрәк биеклектәге күпфатирлы торак йортлар төзелеше  |

Торак төзелеше төрләрен бүлеп бирү, аларны оештыруга карата таләпләрне билгеләү ошештырыла. авыл жирдән файдалану һәм авыл жирлегенә төзелеш алып бару кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

5.3.3. Торак пунктларда торак төзелешенә норматив параметрлары 7 нче бүлекнең СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” таләпләре нигезендә башкарыла.

### 5.4. Авыл жирлегенә мәдәният, гаммәви ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм гаммәви спорт объектларына халыкның норматив ихтыяжларын билгеләүгә, күрсәтелгән объектларын урнаштыруга тәкъдимнәр

5.4.1. Авыл жирлегенә мәдәният, гаммәви ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм гаммәви спорт объектларына халыкның норматив ихтыяжларын билгеләүгә халыкның төрле социаль-демографик төркемнәре ихтыяжларын канәгатьләндерү зарурлыгына туры китереп башкарырга кирәк.

5.4.2. Әлеге объектларын урнаштыру башка шундый ук объектларның яқынлыгын, транспорт элементларын оештыруны, урамнар, юллар һәм жәяүлеләр юллары челтәрләре белән үзара бәйләнештә булуны исәпкә алып башкарылырга тиеш.

5.4.3. Мәдәният, гаммәви ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм гаммәви спорт объектларын урнаштыру өчен жир кишәрлекләренә үлчәмнәрен проектлаштыруга бирем нигезендә кабул итәргә кирәк.

5.4.4. Физик культура һәм гаммәви спорт объектларын белем бирү мәктәпләренә һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният учреждениеләренә спорт объектлары белән берләштерергә рөхсәт ителә.

### 5.5. Мәгълүматлаштыру һәм элемент объектларын урнаштыруга тәкъдимнәр

5.5.1. Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, эфирлы цифрлы телевидениене күмәк кабул итү системасы һәм бер үк вакытта өч элемент операторы тарафыннан хезмәт күрсәтү өчен кирәкле булган яшерен эчке коммуникацияләр буенча йорт эчендә элемент челтәрләрен урнаштыруны күз алдында тотарга кирәк.

5.5.2. Мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре майданын 12 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 12

| № п/п | Объектның аталышы (исеме)           | Кишәрлек майданы (бүлемтек) |
|-------|-------------------------------------|-----------------------------|
| 1     | Почта элемтәсе бүлекчәсе            | 700-1200 кв.м               |
| 2     | Автоматик телефон станциясе         | 0,25 га                     |
| 3     | Автоматик телефон станциясе         | 0,3га                       |
| 4     | Концентратор                        | 40-100 кв.м.                |
| 5     | Терәк-көчәйтү станциясе             | 0,1-0,15га                  |
| 6     | Чыбыклы тапшырулар блок-станциясе   | 0,05-0,1га                  |
| 7     | Тавыш трансформатор подстанциясе    | 50-70 кв.м                  |
| 8     | Кабельле телевидениенә техник үзәге | 0,3-0,5 га                  |

5.5.3. Элемтә предприятиеләре биналарын, күрше предприятиеләргә яисә технологик процесслар булган объектларга карата, жил искән якта (өстенлекле юнәлештәге жилләп өчен) урнаштырырга кирәк, чөнки ул объектлар зарарлы, коррозия-актив, начар ис килә торган матдәләр һәм тузан бүлеп чыгару чыганакалары булырга мөмкин, аларның санитар- яклау зоналарыннан читтә урнаштыру мәгълүк.

5.5.4. Элемтә линияләрен урнаштыруны СН 461-74 “Элемтә линияләре өчен жир бүлеп бирү нормалары” таләпләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

## 5.6. Авыл жирлегә халкының көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару объектларына норматив ихтыяжын билгеләү, әлегә объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.6.1. Торак пунктларның торак зоналарында автомобиль транспорты өчен подъездлар белән тәмин ителгән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнер майданчыклары урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Кирәкле күләмдә контейнер майданчыкларын билгеләү өчен, контейнерлардан файдаланучы халык саныннан, калдыкларның туплануыннан, калдыкларны саклау сроклары нормасыннан чыгып карарга кирәк. Контейнерларның исәп-хисап микъдары калдыкларның иң күп жыела торган чорында фактта туплану дәрәжәсенә туры килергә тиеш.

5.6.2. Көнкүреш калдыкларының туалану нормалары күрсәткечләрен СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү”(13 нче таблицада китерелә) таләпләренә туры китереп кабул итәргә кирәк. Жыелган көнкүреш калдыкларның микъдарын периодик рәвештә (һәр 5 ел саен) факттагы мәгълүматлар буенча аныкларга кирәк.

Таблица 13

| Көнкүреш калдыкларының төрләре   | 1 кешегә көнкүреш калдыклары микъдары кг | Елына 1 кешегә көнкүреш калдыклары микъдары литр |
|--|--|--|
| Каты: суүткәргеч, канализация, үзәк жылылык һәм газ белән тәмин ителгән торак биналардан; башка торак биналардан | 190-225<br>300-450                       | 900-1000<br>1100-2000                            |
| Каты көнкүреш калдыкларының гомуми микъдары:   | 280-300                                  | 1400-1500  |

|  |  |           |
|--|--|-----------|
| Жәмәгать биналарының исәпкә алып                             |  |           |
| Сыек калдыкны көрәп (агызып) чыгару (канализация булмаганда) |  | 2000-3500 |

5.6.3. Контер майданчыкларын торак йортлардан, балалар, дэвалау-профилактика учреждениеләреннән, спорт майданчыкларыннан һәм халыкның ял итү урыннарыннан кимендә 20 метр ераклыкта урнаштырырга кирәк.

5.6.4. Бер майданчыкта урнашкан чүп-чар контейнерлары саны 5 тән артмаска тиеш.

5.6.5. Торак төзелешләре территориясендә сыек көнкүреш калдыкларын жыю өчен үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы белән тәмин ителмәгәндә юынтык суларны түгү өчен ишегалларында чокырларны күздә тотарга кирәк.

## 5.7. Төзекләндерү һәм яшеллэндерү объектларына авыл жирлегә халкының норматив ихтыяжларын билгеләүгә, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр

5.7.1. Торак пункт төзелеше чикләрендә төрле билгеләнештәге яшеллэндерелгән территорияләренң чагыштырма авырлыгы (төзелеш территориясен яшеллэндерү дәрәжәсе) 5% тан да ким булмаска тиеш.

Төрле билгеләнештәге яшеллэндерелгән территорияләр дигәннән гомуми һәм чикләнгән яшеллэндерелгән территорияләрен, сибелгән орлыклардан үзләре үсеп чыккан агач һәм куак утыртмаларын, торак пунктлар территорияләрендәге урманнарны аңларга кирәк.

5.7.2. Торак пункттагы яшел утыртмаларны, аның планлаштыру структурасын һәм жирле шартларын исәпкә алып, бердәм система рәвешендә карарга кирәк.

Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм реконструкцияләгәндә гамәлдәге яшел утыртмаларны максималь рәвештә саклауны һәм куллануны күздә тотарга кирәк.

5.7.3. Гомуми кулланылыштагы яшеллэндерү объектлары майданнарын түбәндәге күләмдә (үлчәмдә) кабул итәргә кирәк:

парклар – 10 га дан ким түгел; бакчалар – 3 га дан ким түгел; скверлар – 0,5 га.

5.7.4. Торак пунктлар территориясендә төзекләндерү һәм яшеллэндерү объектларын урнаштыру принциплары, объектларның параметрларын СП42.13330.2011

Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру” ның 9 бүлегә нигезендә кабул итәргә кирәк.

## 5.8. Зиратларны урнаштыруга тәкъдимнәр

5.8.1. Бу бүлектә мәетне яки мәрхүмнең жәсәден жир куенына индерү юлы белән традицион күмелгән зиратларны урнаштыруга карата таләпләр һәм рекомендацияләр (тәкъдимнәр) китерелә.

5.8.2. Зират өчен жир кишәрлегенң үлчәмнәре 40 гектардан артмаска тиеш.

5.8.3. Зиратны урнаштырганда халык санының перспективадагы үсешен, үлем-китем коэффициентын, гамәлдәге зиратларның булуын, бер кабергә тиешле жир бүлемтеге нормасын исәпкә алырга кирәк.

5.8.4. Зиратларны торак пунктларның торак төзелеше территориясенә карата жылларнең гадәттә кире якка исүен исәпкә алып урнаштырырга кирәк.

5.8.5. Яңа жирләү урыннары булдыру, гамәлдәге жирләү урыннарын реконструкцияләү экологик һәм санитар-гигиена экспертизасының уңай бәяләмәсе булганда мөмкин.

5.8.6. Авыл зиратларын торак, жәмәгать биналарыннан, спорт-сәламәтлэндерү һәм санатор-курорт объектларыннан кимендә 50 метр ераклыкта урнаштырырга кирәк.



5.8.7. Зират өчен бирелгән кишәрлек (жир бүлемтеге) түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш:

торак пункттан, ачык сулыклардан һәм агымсу юлларыннан капма-каршы якка авышу; су басу зонасыннан читтә урнашу;

грунт суларының жир өстеннән кимендә 2,5 метр тирәнлектә булуы;

1,5 м тирәнлегендә коры (артык дымлы булмаган) уалучан туфрак (комлы) булу, 6 - 18% тирәсендә туфрак дымлылыгы белән.

5.8.8. Зиратлар территориясендә юл челтәрен, су сиптерү өчен суүткәргеч яки шахта коеларын, тышкы яктыртуны күздә тотарга кирәк.

5.8.9. Жирләү өчен кишәрлекләр үлчәмнәрен 14 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 14

| Бер урында бер дәрәжәдәге жирлөләр саны | Кабернең зурлыгы киңлеге, метрларда | бернең зурлыгы буе, метрларда |
|---|-------------------------------------|-------------------------------|
| 1                                       | 1,0                                 | 2,0                           |
| 2                                       | 1,8                                 | 2,0                           |
| 3                                       | 2,6                                 | 2,0                           |
| 4                                       | 3,6/1,8                             | 2,0/4,0                       |
| 5                                       | 2,6                                 | 4,0                           |
| 6                                       | 2,6                                 | 4,0                           |

## 6. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘУ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

6.1. Нормативлар түбәндәге норматив хокукый актлар таләпләренә туры китереп эерләнде:

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы: 29.12.2004 ел, №190-ФЗ;

2003 елның 6 октябрәндәге “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 131-ФЗ номерлы Федераль закон;

1996 елның 12 гыйнварындагы “Жирләү һәм мәет кую эше турында”8-ФЗ номерлы Федераль закон;

“Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегә турында” 2010 елның 25 декабрәндәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

“2014 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында” 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Карары (30.05.2013 елга булган үзгәрешләр белән).

6.2. Нормативларны эерләгәндә түбәндәге норматив документлар файдаланылды:

СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.07.01-89\*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү”;

СП 31.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.04.02-84\* “Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”;

СП 32.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.04.03-85\* “Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”;

СП 59.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНИП 35-01-2001 “Халыкның азмобил төркемнәре өчен биналар һәм корылмаларга үтүнең мөмкин булуы”;

СанПиН 42-128-4690-88 “Торак урыннары территорияләрен тоту буенча санитар кагыйдәләр”;

СанПиН 2.1.1279-03 “Зиратларны, биналарны һәм мәет жирләүгә аталган корылмаларны урнаштыруга һәм тотуга гигиеник таләпләр”;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 1999 елның 19 октябрәндәге 1683-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган социаль инфраструктура объектларына Россия Федерациясе субъектларының норматив ихтыяжын билгеләү методикасы;

МДК 11-01.2002 “Россия Федерациясендә мәет кую һәм зиратларны карап тоту тәртибе турында тәкъдимнәр”;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары;

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының шәһәр төзелешен проектлаштыруның жирле нормативлары.

6.3. Нормативлар әзерләгәндә исәпкә алынды:

авыл жирлегенә административ-территориаль төзелеш; авыл жирлегенә социаль-демографик составы һәм халыкның тыгызлыгы; табигать-климатик шартлар;

Олы Әшнәк авыл жирлегенә һәм Балык Бистәсе муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеш программалары;

авыл жирлегенә социаль-иқтисадый үсеш фаразы;

жирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре.

6.4. Жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары исемлегә, алар өчен нормативларның төп өлешендә авыл жирлегә халкының мөмкин булган минималь тәмин ителеш дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре һәм авыл жирлегә халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь мөмкин дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнде, алар Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексының 29.2 маддәсендәге 4 өлешендә күрсәтелгән таләпләр, шулай ук нормативлар проектын эшләү буенча техник задание нигезендә билгеләнде

